

SZERKESZTŐSÉG
Ejelli telephely
KIADÓHIVATAL Dr. Ramaseten
Disztér 2. II. 8.
Str. Baro.
ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre — — — — — 600
Félévre — — — — — 320
Negyedévre — — — — — 220
Egy hónapra — — — — — 110
X. évfolyam * 187. szám
1929 Augusztus 20 Kedd
* 5689 év Ab 14 *

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetésekét a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13
és a
LLOYD EXPRESS
Str. Geln No. 20. Telefon 14-55
hirdetést iródnak vesznek fel

Ujra a kiutasítások

Nálunk minden pontosan fordítva történik, mint ahogy kellene. Most van a kiutasításoknak a szezonja. A rendes és szokásos idegenellenőrzések során ezidén is, mint minden évben, megcsóválják Damokles-karját a Romániában megtelepedett és egzisztenciát alapított külföldi állampolgárok feje felett. Az idén szokatlanul könyörtelenül jártak el a revíziós bizottságok. Különösen Bukarestben, ahol huszonnégyórás ukázt kaptak válogatás nélkül nagy kereskedelmi és iparvállalatok igazgatói és szegény pékek, akik valahonnan Bulgáriából szivárogtak be, talán tíz évvel ezelőtt és azóta családot és apró kenérvékeresetet kapartak össze maguknak Romániában.

Hogy miért történt ez így? Semmi egyébért, csak azért, mert minden pontosan fordítva történik nálunk, mint ahogy kellene. Az idegenellenőrzésnél az a vezérelv, hogy az idegeneket ki kell utasítani és kivételesen csak azok kaphatnak tartózkodási meghosszabbítást, akik különböző súlyos feltételt megkövetelő paragrafusok alá vonhatók. Valójában az volna racionális, emberséges és célszerű, ha a vezérelv az volna, hogy általában minden letelepedett és itt egzisztenciához jutott külföldi állampolgárnak meg kell adni a tartózkodási engedélyt, kivéve azokat, akiknek itt tartózkodása akár politikai szempontból, akár a munkanélküliség problémájának szempontjából fenyegetően nem kívánatos.

Ha ez volna a vezérelv és nem ennek pontosan a fordítottja, akkor az ilyen idegenellenőrzések civilizált és kellemes impressziót keltő egyszerű közigazgatási aktusok volnának, nem pedig zaklatások, amelyeknek más oldalon feltétlenül meg kell adni az árat. Mert amiatt, hogy a semmiféle szempontból sem veszedelmes külföldi állampolgártól megtagadják a tartózkodási jogot, nemcsak annak a szerencsétlen külföldinek az egzisztenciája borul fel, de természetesen megsínylik a külföldön elhelyezkedett és letelepedett román állampolgárok, akikkel szemben az egyes országok saját alattvalóik védelmében sem fognak visszatartani hasonló természetű retorzióktól.

A dolgok természetes rendje volt már békéidőben is, hogy a lakosság egy része kereszténybárpontot az országhatárokon, mert valamelyik másik országban jobban találta meg az elhelyezkedési lehetőséget, vagy a családi kapcsolatai sodorták el országhatáron túlra. A háború után lerongyolódott gazdasági körülmények között még érthetőbb, hogy egy állandó szivárgás van az egyes országok között s megnövekedett azoknak a száma, akik képességeiket saját hazájukban nem tudják kamatoztatni, vagy a szakmájukban uralkodó munkanélküliség kergeti őket a határon túlra. Természetes, hogy egy tömeges bevándorlást a mai gazdasági körülmények között egyetlen európai ország sem bír megemésztetni, bár Franciaország például a munkáskezek állandó importjára szorult. Nálunk Romániában persze nem kívánatos egy tömeges bevándorlás, mert a helyi munkanélküliség lecsapolása annyigis elegendő gondot okoz az arra hivatott köröknek. Ez azonban nem jelent azt, hogy az évek óta elhelyezkedett és itt otthon alapított, igazán csekély számú külföldi állampolgárt ál-

landóan a kiutasítás rémével kellene sakkban tartani.
E pillanatban nem áll pontos statisztika rendelkezésünkre, de aligha csalódunk, ha a Romániában tartózkodó idegen állampolgárok számát 120-150 ezerre becsüljük. Egy 18 millió országban egészen jelentéktelen szám, amely idővel könnyen és szerencsésen felszívódhatik a nemzet testébe és minthogy a

legtöbbje speciális munkára alkalmas, hasznára is vannak az országnak.
Ezért hisszük, hogy új rendszert kellene bevezetni az idegenrevízióba. Meg kell szüntetni annak az emléket is, hogy a nyári hónapok a katasztrófa napját jelentsek ama külföldi állampolgárok számára, akik nehéz munkával és becsületesen keresik meg Romániában a kenyerüket. Csaknem valamennyi euró-

pai ország módot nyújt arra, hogy román állampolgárok, akik hazájukban nem tudnak elhelyezkedni, vagy megfelelő módon szakmájukban érvényesülni, az illető külföldi országban keressék meg a kenyerét. A viszonyosság elve is megköveteli, hogy ezeknek az országoknak a polgárai legalább annyi vendégszeretetre találjanak itt, mint amennyit a mi polgáraink náluk élveznek.

A Népszövetség őszi ülészakán Románia bizonyítani akarja, hogy a kisebbségek ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a többség

Bucuresti-Bukarest, aug. 19. A Lupta szerint politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a népszövetségi tanács szeptemberi ülészakájának, főként a kisebbségi kérdésekről várható vitának.

A magyarok propagandájával szemben a román delegáció pontos adatokat és tényeket fog bemutatni, amelyek szerint a romániai kisebbségek ugyanazon jogokat élvezik, mint a többség és ugyanolyan bánásmódban részesülnek. A vonatkozó statisztikai kimutatások már elkészültek.

Ma délben négy milliárdos csekket kapott Románia a svéd gyufatröszttől

Bucuresti-Bukarest, aug. 19. A Casa Victoriein levő Casa Autonoma helyiségében ma érdekes jelenet játszódott le. A déli órákban megjelent a Casa Autonoma pénztáránál Alström, a svéd gyufatrösztcsekket megbizottja és egy nyolcadrészt alakú levelet adott át, amely négy milliárd lejnek megfelelő 25 millió dollárról szóló csekk volt. Ez az az összeg, amelyet a svéd gyufatrösztcsekket a hó elsején kellett volna befizetni, de különböző differenciák merültek fel, ami miatt az összeg befizetése késedelemmel szenvedett. A gyufatrösztcsekket megbizottja azt állította, hogy a szerződés szerint nem köteles fizetni addig, míg minden gyufagyár át nincs adva. A román kormány átiratára ugyilátszik a tröszt jogászai megvizsgálták a kérdést és végül úgy döntöttek, hogy az összeget mégis be kell fizetni a Casa Autonomának.

zema, de különböző differenciák merültek fel, ami miatt az összeg befizetése késedelemmel szenvedett. A gyufatrösztcsekket megbizottja azt állította, hogy a szerződés szerint nem köteles fizetni addig, míg minden gyufagyár át nincs adva. A román kormány átiratára ugyilátszik a tröszt jogászai megvizsgálták a kérdést és végül úgy döntöttek, hogy az összeget mégis be kell fizetni a Casa Autonomának.

Igy történt ma délben a csekk átnyújtása és a késedelem folytán csekély 1 millió 300 ezer lej kamatvesztése van a román államnak, amelyet azonban nem érvényesítenek a gyufatrösztcsekket szemben. Ma dél óta a kis nyolcadrészt alakú csekk által Románia olyan összeghez jutott, amely a forgalomban lévő bankjegyeinek egyhatod részét teszi ki.

A Romano-Amerikana társaság nem is akarja eloltani a morenii szondatüzet?

A kormány a petróleumtársaságot teszi felelőssé a tűz okozta károkért

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától). — Moreniben, amint azt már egyik legutóbbi számunkban megírtuk, ismét csődöt mondtak az oltási kísérletek. Az égő szondához vezető harmadik alagutat a felgyülemlett gázok felrobbantották és evvel az oltási munkálatok ismét a két hónappal ezelőtti stádiumba jutottak. Moreniben és még sok-sok kilométernyi körzetben az emberek állandó rettegésben élnek. A földgyomrában felgyülemlett gázok veszélyes morgása egyre tart. A föld állandóan remeg és ebben a remegésben mindenki egy fenyegető katasztrófa előjeleit látja.

keltek szárnyra. Vannak olyanok, akik már arról értesültek, hogy a mérnökök maguk is lemondtak már az oltási kísérletek eredményességéről, viszont sokan még mindig reménykednek. Fantasztikusabbnál, fantasztikusabb hírek kerültek forgalomba és ezek között nem utolsó sorban emlegetik azt, hogy

egy kissé fantasztikusan hat és éppen azért a legteljesebb fenntartással közöljük; noha bukaresti tudósítónk legutóbbi jelentése szerint szintén ezt a verziót támasztja alá.

A harmadik alagút beomlásának 13 súlyosan sebesült áldozata van, akiket leirhatatlan állapotban szállítottak be a ploestii kórházba.

a petróleum kitermelő társaság bizonyos magasabb üzleti érdekek személtől tartásával szándékosan késlelteti a tűz oltási munkálatait.

A petróleum társaságnál az elmúlt napok egyikén megjelent három mérnök egy nagyváradai és két budapesti és előadták, hogy a román terület megszállása alkalmával mind a hárman Romániában tartózkodtak és saját, egészen új rendszerű találmányukkal rövid időn belül sikerült nekik a visszavonuló román csapatok által felgyújtott szondákat eloltani. A három mérnök felajánlotta szolgáltatásait a petróleum kitermelő társaságnak is. A mérnökök állítása szerint azonban

A legtöbbjét az égési sebek felismerhetetlenségig eltorzították és nem kizárt dolog, hogy egy néhányan súlyos sebükbe bele is haltak.

A morenii petróleum telepek, amint az már tudott dolog a világ petróleum piacának árkiakulásaira erős ingerenciával bírnak. Az az óriási kvantum petróleum termék, amelyet a petróleummezők tulajdonosa a Romano-Americana cég napoként a világpiacra dob egy igen erős konkurense az amerikai petróleum kitermelő társaságoknak, így a Standard Oil Companinak is. Tekintettel arra, hogy a Romano-Americana társaság valamennyien szintén egy függvénye a St.-Oilnak azt a következtetést vonják le, hogy az amerikaiak itteni petróleum termelés megakadályozásával akarják felverni a világpiac petróleum árait. Ez a híresztelés természetesen első pillanathban

a társaság igazgatósága olyan formában tárgyalt velük, hogy arra kellett következtessenek, hogy a társaság egyáltalán nem akarja a tüzet eloltatni.

Moreniben nagyon sokaknak utolsó reményességét temette maga alá a beomlott alagút. A lakosság közül sokan egy esetleges katasztrófától való félelmükben igyekeznek vagyonukat biztonságba helyezni. A petróleum telepen riasztó hírek

Itt említjük meg különben, hogy az arra hivatott hatóságok átiratot intéztek a társasághoz, amelyben figyelmeztették, hogy a kormány az összes eddig okozott, valamint az okozandó károkért a petróleum kitermelő társaságot teszi felelőssé.

Krausz Simon önvallomása a bankház csödjéről

Ujabb csödniítési kérelem. Krausz Simon sajátkezű levele egy londoni cég magyar igazgatójához. Hogyan képzeli a tönkrement bankár ügyei szanálását

Budapest, augusztus 19. — Jelentette már az Uj Kelet, hogy Krausz Simon csöndügnyben az új tárgyalás határnapját augusztus 29-re tűzték ki.

Amint ismeretes, egy angol cég egyike Krausz Simon hitelezőinek. A cég követelése 10.000 Ofa-részvénynek 50.000 angol fontra való elzálogosításából származik. Amikor a cég a kölcsönt folyósította, a részvények árfolyama olyan magosan állott, hogy a száz százalékos fedezet megvolt. A csödkérés időpontjában az árfolyam esése következtében a részvények csupán 1.050.00 pengőre nyújtott fedezetet és a hiány 85.000 pengőt tett ki, mert a papírok értéke időközben lényegesen visszasank. Amióta a csödkérvény beérkezett, a helyzet annyiban rosszabbodott, hogy a Krausz-bankház egy másik hitelezője is beadta a csödniítési kérvényt, illetőleg esatlakozott a londoni bank kérelméhez.

Ez az újabb hitelező a Franklin-Társulat, amely bejelentéséhez csatolta könyv kivonatát is, amely a Krausz-bankházzal szemben 210.802 pengő és 92 fillér követelése van. A bíróság a két ügyet együttessen bírálja el, ami annál súlyosabbat esik a lapba, mert ha Krausz Simon az angol céggel időközben ki is egyeznek és az kérelmét visszavonná, a másik hitelező kívánságára a bíróság az eljárást tovább folytathatja.

A londoni céggel folytatott tárgyalások azonban, úgy látszik, nem haladnak előre kedvezően, mert az angol cég ügyvédje annak bizonyítására, hogy a Krausz-bankház tönkrement, számos hitelezője van és kötelezettségének eleget tenni nem tud, a csödkérés támogatására igen erős okmányokat csatolt. Közük Krausz Simon sajátkezű levelét, amelyet Kornis Manóhoz, a londoni cég magyar-számháza vezérigazgatójához intézett.

Krausznak ez a levele nemcsak emberi szempontból érdekes, hanem külön figyelmet érdemel azért is, mert a leghitelesebben benne van a szanálási akció egész terve és elgondolása is. A levélben Krausz Simon többek között a következőket írja:

A megoldás alapja a következő: Körülbelül 20 milliónyi lombard hitelező feloldja cégemet kötelezettsége alól és magát papírjaimból elégit ki (legfőbbnyire olyan módon, hogy visszavásárlási jogom van és ezáltal bizonyos üzleti lehetőségek és chance-ok adva).

A nagy betevőimnek és pénzhitelezőimnek javarésze pedig meg fog elégedni azzal, hogy én vállaltam a tartozások lehordását, hosszabb időn át és úgy, ahogy azt mindenkori körülményeim engedik. Esetleg olyan módon, hogy mindenkori jóvedelmemnek egy nagy hányadát jökömöm.

Fennmaradnak a kellemetlen hitelezők,

akiket pénzzel kell kielégítenem, bármely engedmények árán is. Erre nézve baráti és hivatalos uton folynak a tárgyalások.

Kérem tehát Önhöz a következő: Legyen szíves vezettesse át az Önök egész számláját az én nevére. Érdekem nekem, de — bocsásson meg, ha a mostani körülmények között ezt a szót használom, hogy: igaz benső szeretettel kezelve az Ön számláját és érdekeit — érdeke Önnek is.

Engedje meg, hogy most úgy beszéljek és gondolkozzam, mintha testvérem-

Háromszor sikkasztott a szilágycsehi postamester, mégsem tartóztatták le

A postamester kétszer „összegyűjtötte” a sikkasztott összeget, harmadszor a vizsgálat közepén ismeretlen helyre távozott

Ce hul-Silveniei-Szilágycseh, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától. — Az alábbi eset a különben igazán esendes, szenzációs szilágycsehi városban, Szilágycsehn zajlott le. Tulajdonképpen nem is úgynevezett „egy esetről”, hanem az esetek szélesskálájú sorozatáról van szó és hogy mindezekből végül is egy eset lett, abban nem kis mértékben hűnösök a nagyváradi és a bukaresti postavezérigazgatóságok is, amelyek ölbetett kezükkel nézték végig, hogy hogyan károsítja meg rendszeresen százezrekkel Szilágycsehi városka lakóit egy iszákos, minden erkölcsi érzésből kivetkezett postamester.

Baj van a dohány körül

A történet főszereplője egy Szabó Pál nevezetű postamester, aki az utóbbi esztendőben Szilágycsehn működött, mint az ottani postahivatal főnöke. Szabó Pál első feljegyzésre méltó ténykedése az év márciusában zajlott le. Szilágycsehn, március hónap folyamán rovacsolást tartottak az ottani dohányraktár pénztárában.

A rovacsolás eredménye az volt, hogy a pénztárban a felülvizsgáló bizottság 450 ezer lej hiányra bukkant.

A dohányraktár pénztárának kezelője egy Láda József nevű egyén volt, aki azonban Szilágycsehn érdemes postamesterének, Szabó Pálnak a felügyelete alatt állott. A vizsgálat nagy apparátussal indult meg, a városban nyíltan hangoztatták, hogy Szabó Pálnak a 450 ezer lej hiány körül nagyon kompromittáló szerepe van, a vizsgálatnak azonban mégis csak az lett a vége, hogy letartóztatták Láda Józsefet, Szabó Pál pedig meghagyta állásában. Láda Józsefet azóta hat hónapi börtönrre ítélték.

Mit csinál egy postamester, ha hiány van a pénztárban

1929 június havában ugyancsak egy rovacsolás alkalmával

Szabónak ismét egy 28 ezer lejes hiánya volt a pénztárban. A felülvizsgálást végző bizottság Szabónak egy-két napi haladékot adott a hiány pótlására. A postamester ezt a két napot arra használta fel, hogy

végigjárta a városka összes zsidó kereskedőit és kérte őket, hogy egy gyűjtési akció keretében állítsák össze számára a hiányzó 28 ezer lejt

mert különben menesztik az állásából és ő örök időkre tönkrement ember marad. A postamester könyörgésének meg is volt

KÉRJE MINDEN ÜZLETBEN
EZT A

**SELYEM
HARISNYÁT**

Odette

TARTÓS,
MOSHATÓ

ről volna szó, mert az a meleg barátság, amelyet Ön iránt érzek, megköveteli a helyzetrel való nyílt és becsületes szembenézését.

1. Feltétlenül szükséges, hogy az Ön számlája kikerüljön, mert nem volna okos és előnyös, hogy az Ön fiatal cége ilyen összeggel szerepeljen nálunk.

2. Semmiféle mozgással semmit elérni nem tudnánk, csak felborítani az egészet.

3. Ön előtt és mindenki előtt, aki ismeri lényemet, erőmet, amely ezen a leti szörnyűség után is még megtartotta addig ameddig teljes energiáját, senki előtt nem lehet kétséges, hogy én menten attól a rengeteg költőstől, amelyeket a jegenda rakott rám, menten attól a száz és száz obligatótól, melynek teljesítését főem várja mindig a világ, hogy én néhány nagyon kevés milliónyi teherrel száz százalékra jó vagyok

a foganatja. A kereskedők a családjára való tekintettel összeállították Szabó részére a 28 ezer lejt és így a postamester szénája egyidőre ismét rendbejött és Szabó megmaradt továbbra is állásában.

Egy nagytakarítás következményei

Szabó Pál bünlajstroma azonban ezzel távolról sincs befejezve. Két hónappal ezelőtt nagytakarítást rendeztek a posta melléképületeiben. Az illetőhelyen a szüntérek egy különös leltre bukkantak. Körülbelül 200 darab kibontatlan levél feküdt egymás mellett. A leveleket kivétel nélkül szilágycsehi kereskedők írták,

a postamester azonban ahelyett, hogy a leveleket rendeltetési helyükre juttatta volna, levette róluk a bélyegeket, a leveleket pedig eldobta.

A szüntérek ahelyett, hogy a leveleket a postamesternek adták volna, szépen visszavitték a feladókhöz. A kereskedők megdöbbenéssel vegyes felháborodással vették kézhez a hónapokkal ezelőtt feladott leveleket és természetesen feljelentést tettek magasabb fórumokhoz.

Ismét kiszállt egy bizottság, Szabó Pálnak azonban ezuttal sem történt semmi baja. A vizsgálóbizottság előtt ugyanis kihallgatásra jelentkezett a postamester felesége és leánya, és azt vallották, hogy ők vették le a postamester tudta nélkül a levelekről a bélyegeket és hogy tetüket eltűköljék, a leveleket az illetőhelyben rejtették el.

A postamester önfeláldozó felesége és leánya vallomása alapján megmaradt továbbra is állásában

A vizsgálóbizottság ténykedése avval ért befejezést, hogy Szabó feleségét és leányát a posta helyiségből mindörökre kitiltották.

Ujabb és újabb hiányok

Julius 2-ikán ismét rovacsolás volt a szilágycsehi postán. Ezuttal csak 18 ezer lej hiányzott a pénztárban. Szabó régi jól bevált recept szerint ismét nyakába vette a várost és egy újabb gyűjtési akcióval akarta pótolni hiányait. A szilágycsehi kereskedők azonban ezuttal minden segítséget megtagadtak. Közben rájöttek arra, hogy a postamester Amerikából jött levélrendszeres foglalatásával is foglalkozott. A szilágycsehi kereskedők nem tettek egyebet minthogy ismét panasszal fordultak a postaigazgatósághoz. Augusztus 5-ikén a bukaresti igazgatóság végre döntő lé-

pésre határozta el magát. Átiratban értesítette a vizsgálatot vezető nagyváradi postaigazgatóságot, hogy Szabó Pál postamester állását elmozdítja.

Szabó Pál különben a tegnapi nap folyamán, látva a hatóságok habozását, döntő lépésre szánta el magát. Feleségével és leányával hajnalig mulatott egy szilágycsehi mulatóban, majd pedig a kocsmáros állítása szerint könnyes szemekkel hagyta el áldásos munkájának színterét. Ismeretlen helyre távozott. Maga után hagyva természetesen amint az már ilyenkor stílusosan illik, több mint 200 ezer lej tartozását. A kiküldött vizsgálóbizottság pedig még mindig vizsgálja az ügyet. (S. Z.)

— Vilmos excsászár visszatérése Németországba — már nem veszélyes. Berlnből jelentik: Ismeretes, hogy az újabb köztársaságvédelmi törvény nem juttatja el Vilmos excsászárt a hazatéréstől. Severing belügyminiszter a saját képviselőinek egyenes kérdésére kijelentette, hogy a császár visszatérése nem nagyon kívánatos, de nem is valószínű. És még ha visszatér is, az sem veszélyes hiszen egy restaurációs kísérlet feltételek hiányában végződne. Németországban, mert a nép hetvenöt százaléka köztársasági érzelmű. Arra a kérdésre, hogy nem fenyegetné-e az excsászár életét merénylet, a belügyminiszter a következőket felelte: — Bizony uraim, merénylet től sem én, sem más nincsen fölképes biztosságban.

— Tizenöt matrózzal s a kapitánnyal együtt eszüllyedt egy spanyol hajó. Londonból jelentik: Az Ogone nevű spanyol gőzös, amely vasárnap volt megterhelve, az Északi-tengeren összeütközött egy angol gőzessel. A katasztrófa a Humber-folyó torkolatától mintegy 30 mérföldnyire történt. A nagyszélyű vas meggyorsította a spanyol gőzös süllyedését. Az Ogone személyzetéből tizen sikertelenül megmenteni, a többi tizenöt a kapitánnyal együtt a vízbe fullt.

— A pályáról kiugrott autó megölt egy nézőt s többet megsebesített. Arisból jelentik: A Havas távirati móda jelenléti Saint-Gaudensből: A saint-gaudensi autóversenyen egy gépkocsi kiugrott a pályából. A nézők közül egy meghalt s három életveszélyesen megsebesült. A gépkocsi felfordult, vezetője pedig súlyos zúzódásokat szenvedett.

CHARITÉ

szar a órium

Ciuj-Kolozsvár, Strada Regală (Májális utca) 12/a. szám. Telefon: 600.

Sebész t. Belgyógyászat (cukor-, vese- és anyagcseréi megbetegedések diétás kezelése). Szülészet (külön szülészoróval és gyermekágyas osztállyal). Nőgyógyászat. Orthopédia. Szemészet. Fülészet. Orr- és gégegyógyászat s. b. Legjelesebb specialista orvosok vezetésével. **Nőnt-gon.** Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. **Gyógyfürdők** (szénsav, hab, jód, kén, st.) Villamos kezelések. F. gyó- és hízőkurák.

Igazgató főorvos:

Prof. Dr. Steiner Pál

Anyának, babának a neutrális Höfer szappan a jó.

Ujjongó lelkesedés közepette zajlott le a Jewish Agency történelmi záróülése

szakadatlan óvációk kísérték az Agency alkotmánya aláírásának aktusát. Hat erdélyi és bánáti tagja van a kibővített Jewish Agency nagytanácsának

(Cluj-Kolozsvár, aug. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kibővített Jewish Agency nagytanácsának alakulóülése véget ért és mint már jelentettük, az Agency-paktumot ünnepélyes formák között aláírták. A megállapodást elsőnek a cionista világszervezet nevében Dr. Chaim Weizmann elnök és Nachum Sokolov, a cionista Exekutive elnöke írták alá, majd a 18 országból kiküldött nemcionista delegációk vezetői szentesítették a kibővített Jewish Agency alkotmányát.

Az új Agency elnökére egyhangúlag Dr. Chaim Weizmann orofesszort, a cionista világszervezet elnökét választották meg.

Az aláírás ünnepélyes aktusa a Council utolsó ülésén történt meg, amely emelkedett hangulatával és drámai külsejével telt a fényes megnyitólősn is. A levegőben benn volt, hogy új

korszak nyílik meg a zsidó nép történelmében a cionisták és nemcionisták közötti szerződés aláírásával, amellyel a kibővített Jewish Agency valósággá vált. Ezzel a ténnyel

a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését minden zsidó legszentebb kötelességévé proklamálták

és annak a testületnek, amely ezen kötelesség megvalósításáért a felelősséget átvette, megvan rá a hatalma, hogy ezt a feladatot elvégezze. A záróülés valamennyi résztvevője, cionisták és nemcionisták egyaránt, boldog izgalommal voltak eltelve és ez a belső megindultság eruptív módon jutott kifejezésre abban a tomboló óvációban, amely a formális aláírás aktusát több ízben megszakította.

Erről a történelmi levegőről és történelmi nevezetességi ülésről alábbi tudósításunk számol be:

tás, amely ügyrendi és technikai okok miatt már nem kerülhetett be a kongresszus által elfogadott alkotmánytervezetbe, az alkotmány 3-ik szakaszánál van, ahol az Agency feladatahoz még a következő bekezdést fűzték hozzá:

Az Agency tevékenységének minden terén gondot kell fordítani a zsidó vallásos követelmények kielégítésére, hogy ezáltal a legteljesebb individuális lelkiismereti szabadságot lehetővé tegye és biztosítsa.

Ezzel a módosítással együtt az Agency alkotmányt teljes egészében elfogadtuk. Amikor erre Louis Marshall felállt és kijelentette, hogy az alkotmányt elfogadottnak tekintem ki és kijelentem, hogy ezzel a Jewish Agency a létezés stádiumába jutott — frenetikus tapszöngnyilvánítás töltötte be a Főhalls hatalmas termét. Marshall még a következőket mondja:

— A szerződést most alá fogjuk írni, aztán tovább kell hatadnunk szent munkánkban.

Weizmann és Marshall még rövidesen felszólalnak és szakadatlan tapsvihar közepette percekig rázzák egymás kezét.

Sokolov sehechjanut mondott

Azután megkezdődött az aláírás. Az Agency-alkotmány eredeti példánya emelt pódiumra felállított külön asztalon fekszik, ahova elsőnek Weizmann lép fel. Aláírja nevét, majd erős megindultsággal még néhány szót szól a gyülekezethez és beszédét a cionista jidyözlettel, salommal fejezi be. Másodiknak Sokolov írja alá az alkotmányt, miközben elmondja a tradicionális sehechjanut. Majd a nemcionista delegációk kerülnek sorra. Az egyes országokat angol nyelvűn, betűrendben szólítják fel az Agency-alkotmány aláírására. A delegációk

közül elsőnek Ausztria nemcionista delegációjának vezetője írta alá. Amikor a német delegáció nevében Oskar Wassermann, a berlini Deutscher Bank elnöke-igazgatója lép a pódiumra, aki a Council egyik legnépszerűbb alakja lett, zajos tapsvihar hangzik fel a teremben.

Egyes delegátusok rövid beszédet tartottak. A lengyel zsidóság képviselője is mondani akart valamit, de annyira elértékenyül, hogy nem bír szóhoz jutni.

Az északamerikai Egyesült Államok zsidóságának nevében Louis Marshall, Felix Warburg és Leo Frankel írták alá az Agency-alkotmányt. Az aláírás befejezésével az Agency összes tagjai rázendtek a Heiklra, amelynek akkordjai mellett a kibővített Agency első kongresszusa véget ért.

Az Agency erdélyi tagjai

Itt említjük meg, hogy a kibővített Jewish Agency nagytanácsában Erdélyből és Bánátról cionista részről három kiküldött foglalt helyet. Fischer József dr., az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, az Agency-Council rendes tagja lett, míg dr. Kohn Híjtel (Cluj) és Vermes Ernő (Temesvár) póttagsághoz jutottak. Nemcionista részről, mint ismeretes, az erdélyi és bánáti zsidóságot dr. Vértés Adolf (Temesvár) rendes tagként, dr. Balázs Endre és dr. Sebestyén József (Cluj) pedig póttagként képviselik. Romániából még a következők foglalnak helyet a Jewish Agencyben: cionista részről Adolf Bernhardt nagyiparos (Bukarest), a regáli cionista szervezet elnöke, aki mint a cionista Akciónkonité rendes tagja, az Agency adminisztratív bizottságának is tagja lett, továbbá dr. Mayer Elnor (Csernovitz) a bukovinai cionista szervezet elnöke, aki ugyancsak rendes tagja a Councilnak. Cionista póttagok: dr. Niemerover bukaresti főorvos, J. J. Mendelssohn, Max Seidmann, Jizchak Berger, I. Wischnitzer, M. H. Schein, prof. dr. Julian Silberbusch, Sch. Berliand, Josef Berner, Samson Schechter és dr. Mark csernovitz főorvos. Nemcionista részről rendes tagok: Max von Anhauch lovag (Csernovitz), Sammy Almosnino, Ely Berkovitz, dr. W. Fildermann és dr. Jecheskel Mucznik; póttagok: Arjeh Napoleon és Gabriel Papp.

ARTÓS, MOSHATÓ

...denki előtt, aki ...
...et, amely ezen ...
...is még megtartotta ...
...es energiáját, senki ...
...egyes, hogy én men ...
...kötségtől, amelye ...
...rám, menten aj ...
...obligótól, melynek ...
...rja mindig a világ, ...
...keves millió ...
...zalekra jó vagyok

posta-

...e ...
...t ...
...re távozott

...gát. Átirásban ér ...
...vezető nagyváradi ...
...hogy Szabó Pál ...
...elmozdítja. ...
...a tegnapi nap fo ...
...ösök haborúsát, ...
...magát, Fleségé. ...
...alig mulatott egy ...
...erint könnyes sze ...
...sas májkórosnak ...
...helyre távozott. ...
...mészetesen aminé ...
...osan illik, több ...
...zását. A kiküldött ...
...még mindig vis ...
... (S. Z.)

...visszatérése Né ...
...veszélyes. Ber ...
...es, hogy az újabb ...
...rvény nem tiltja ...
...a hazatéréstől. ...
...ter a saját képv ...
...ésére kijelentette, ...
...érése nem nagyon ...
...valószínű. És még ...
...veszélyes hiszen ...
...let feltétlen ku ...
...Németországban, ...
...zájálka köztárs ...
...rdésre, hogy nem ...
...szár életét me ...
...ter a következő ...
...uraim, merényle ...
...nincsen tökéletes

...s a kapitánnyal ...
...panyol hajó. Lon ...
...ne nevű spanyol ...
...l volt megterhel ...
...en összeütközött ...
...katasztrófa 30 ...
...ától mintegy 30 ...
...ol nagyszélyu vas ...
...ol gőzös súlydéd ...
...zetéből tízet sike ...
...bbi tizenöt a ka ...
...befult.

...autó megölt egy ...
...iteft. Árisból je ...
...i mód jelentí ...
...int-gaudenci au ...
...si kiugrott a pá ...
...gy meghalt, és ...
...megsebesült. A ...
...etője pedig su ...
...dett.

Hogyan folyt le az Agency-paktum ünnepélyes aláírása?

Zürich, aug. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ünnepélyt, amely fölött Herz hatalmas aróképe és Palesztina térképe látható, tarkán pompázó virágok borítják. Louis Marshall megnyitja az ülést és elnöki

parasztól tesz, hogy a Jewish Agency díszelnökére a párisi Edmond de Rothschild bárót választják meg.

A javaslatot általános tetszésnyilvánítással elfogadják, mire Marshall egy újabb javaslatot terjeszt elő, még pedig arra vonatkozólag, hogy a kibővített Jewish Agency első elnökévé Weizmann Chaimot választják meg. A javaslatot tomboló lelkesedés fogadja. Az egész terem állva ünnepli a cionista világszervezet elnökét.

Megválasztják a vezetőséget

Ezután a Council két elnökévé Louis Marshallt és Melchett lordot (Alfred Mond), az adminisztratív bizottság elnökévé, amely megfelel a cionista Akciónkoniténak, Felix Warburgot választották meg. A nagytanács ezután az adminisztratív bizottság negyven tagját választotta meg, még pedig husz tagot a cionisták, a másik husz tagot a nemcionisták közül, azonkívül megválasztottak nyolcvan póttagot is.

Az Agency Exekutíváját egyelőre nem választották meg, hanem abban egyeztek meg, hogy

az első Exekutive nyolc cionistából és négy nemcionistából fog állni, amelyek megalakulásig a cionista szervezet Exekutívája vezti az Agency összes ügyeit.

A jövő évtől kezdődőleg az Agency-Exekutive négy cionista és négy nemcionista tagból fog megalakulni, még pedig az

adminisztratív bizottság határozata alapján Azt, hogy nemcionista részről kik kerülnek be az Exekutívába, egyelőre hivatalosan még nem lehet tudni, hír szerint azonban a palesztinai Exekutívában a nemcionistákat Lipmann professzor és dr. Wohlmann, a londoni Exekutívában pedig d'Avigdor Goldschmidt és Nathan Ormány fogják képviselni. Hasonlóképpen nem lehet tudni még, hogy a cionista Exekutive 12 tagja közül kik fognak az Agency Exekutívában is helyet foglalni.

A vallásos követelmények biztosítása

A választások után Louis Marshall felolvassa az Agency alkotmányát, amely csak lényegtelen részletekben különbözik a XVI. cionista kongresszus által elfogadott tervezettől. Az egyetlen módo-

Oroszország folytatja hadműveleteit Kína ellen

A kinesi kormány nyugtalankodik az újabb orosz offenzíva miatt A fehér-orosz támadásokat visszaverték

London, aug. Mukdeni jelentés szerint az orosz lovasság folytatja offenzíváját a távolkeleti határok mentén. Tegnap elfoglalták a Mandzsujiól keletre 18 kilométerre eső Dalai-Noort. A harcokban ötven kínai esett el s az összejutkozásnak számos orosz halottja is van. Az orosz offenzíva Olcsaszakaja közelé-

ben tűzérsegi előkészítés után indult meg. Itt mintegy ezer főnyi lovasság lepte át a határt s két faluban élelmiszereket rekvirált. Az oroszok a kínai ellentámadás után is megtartották az elfoglalt pozíciókat.

Moszkvából a fehér-oroszok újabb próbálkozásairól adnak ki jelentéseket s ta-

gallják, hogy offenzíva indult volna meg.

Berlin, aug. 19. A kínai nagykövet utasítást kapott kormányától, hogy közvetett úton igyekezzék orosz hivatalos magyarázatot kapni a távolkeleten az utóbbi napokban történt fegyveres betörések felől.

Sztrájkba léptek az aradi Astra-gyár munkásai

Lupényban ma kezdli meg a kormány az új vizsgálatot

A kormány gyökeres szociális reformokat készít elő a munkásvidékeken

(Bucuresti-Bukarest, aug. 19. Az Uj Kelet tud.) Az Adevurul jelentése szerint az aradi Astra-gyár munkásai már hosszabb ideje elégedetlenek jelenlegi helyzetükkel és kollektívszerződés kötésére tettek ajánlatot. A tárgyalások állandóan folytak, a munkások azonban a mai napon megszakították a tárgyalásokat és sztrájkba léptek. A kormány Gheorghian munkaügyi vezérinsptkort küldte Aradra, hogy a konfliktust megvizsgálja és annak elintézését tegye lehetővé.

Bukarest, aug. 19. Ismeretes, hogy a minisztertanács határozata értelmében Lupényban újabb vizsgálatot tartanak, amely már holnap kezdetét is veszi. A vizsgálat nem fog sokáig tartani, mert a kormány intenciója, hogy ezt a ügyet mielőbb nyugvóponthoz juttassa. A bünnöknek talált állami tisztviselők elten természetesen fegyelmi eljárás indul meg, míg Munteanu, Bucuman és a többi igazgatóval szemben máris folyamatban van a büntügyi eljárás.

A bányakapitányság felállítása bizo-

nyos, Boila Romulus Ir. kinevezését híret azonban nem erősítették meg.

A kormány a jövő héttől kezdve behatóan fogja tanulmányozni a helyzetet valamennyi munkáscentrumban, megvizsgálva az üzemek működésének módját, a munkások fizetését, életmódját, az egészségügyi és szociális berendezésekkel fogja a mai kor követelményeit kielégítő megoldásokat megvalósítani. Jelenleg a campinai petróleumvidéken már folyamatban van az rrvonatköz vizsgálat.

Értesítés!
Megnyitl Bucurestiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia“

Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriein.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek.

Tisztelettel
„Venetia-szálloda“ vezetősége
MOISESCU tulajdonos.

SPORT

Haggibbor—Déval Graniosárok 1:1 (0:1)

A Haggibbor megerősített csapatának játéka a régi, jó időkbe juttatta eszünkbe, amikor még a kolozsvári zsidó csapat az ország legjobbjai közé tartozott. A Csernovitzból hazatért Klein Jóskaival a centrumban, a marosvásárhelyi Glanezmann és Reiterrel az összekötőkben egy-egy kiderült, hogy a Haggibbor még mindig jó futballt játszik, amely képessé tette arra, hogy a szezon egyik legsikeresebb mérkőzését vívja meg hírneves ellenfeleivel. Jól kombinált, szép összejátszával dolgozott. Felkészült és természetesen fairül játszott a Haggibbor és ha még sem győzött, ez csak azt mutatja, hogy még a szerencse mindig nem tart vissza hozzá. Mért megőrizte volna a győzelmet. A dévai katonacsapat, kisérszólóként okozott a játékosoknak nem konvenciális füves pályán és ezért szokatlannul mozogtak a pályán. Minden sallangtól mentes, szürke, de gyors és veszélyes a játéka, amely adott körülmények között váratlan győzelmekre képes, de könnyen vereséget is eredményezhet. Végeredményben a csalódást a Haggibbor jó és nem a dévaiak gyengébb teljesítménye okozta és ez mindenesetre a legörvendősebb. A Haggibbor együttesben jól kapus kifogástalanul védett, a két hátvéd is javult, bár többre is képesek. Teljesen kifogástalan volt a hálsor, abban is kiemelkedett Klein Jóska, aki nagy képességeit csorbitatlanul visszahozta és szívvel, lélekkel küzdött. Hamlet és Márk is pompásan megállták a helyüket. A csapat sorban a két vendég, Glanezmann és Reiter nagyszerűen játszottak, lövéseik ugyancsak próbára tették a vendégsapat válogatott kapusát. Czinczert, akinek bravúrós védekező nélkül a dévaiak vereséggel távoztak volna. A többi csapat igyekezett, de egyedül Lázár baljósra elégett ki, bár ő sem érte el rendes formáját, kisérszóló volt. A dévaiakból Czinczérrel kívül a válogatott Weichelt, Brankov, Pribill, Golgoz és Gábor vált ki. A gólokat Brankov, illetve Glanezmann lötte, utóbbi tizenegyesből.

A mérkőzést Ciarel Ihe vezette a fölé megszokott erős kézzel és kifogástalanul. Kár, hogy a Haggibbornak meg kell négednie az érkezői sikerrel. A zsidó közösség érthetően elmaradt a mérkőzésről, pedig ki támogatja a Haggibbort, ha nem a zsidóság? Pedig az a Haggibbor, amely reorganizálva, a sport minden ágában újabb időben fokozatos fejlődést ért el, joggal appellálhat a kolozsvári zsidó közösség határozott támogatására.

A marosvásárhelyi országos uszókorszony országos sikert hozott. A legtöbb számban országos rekordot javítottak uszók között a Haggibborból Rosenfeld Piri szerepelt a legeredményesebben.

Rozsa drogeria—Emke, Angyal, Dubinavitz, Demed drogeriák válogatott: 5-0 (5-0). A Rozsa-fiúk az első felidőben lehengerelték konkurrens ellenfeleiket a második felidőben iskolajátékkal gyönyörködtek hivatkozott. Kifutott Kovács kapus nyugodt helyezkedéseivel, Hartmann—Irányi bekapar, hatalmas felzárkózó rugásaival, Szabó—Fazekas—Weinber halálra pontos labdaosztóval, Butyka—Stein jobboldal átütő játékaival, Roth center hátszempontos adottságaival, Fazekas—Butyka balszárny villámgyors lefutásaival és általában az egész csapat egy egységes, kiforró nagyjövőjű együttes.

VIZIPÓLÓ

Magyarország—Németország 7:1 (2-0)

A budapesti hatos vízipóltorna vasárnap ére el kulminációs pontját, a magyar—német mérkőzéssel. Erre a mérkőzésre minden talpalatnyi hely megtele a budai házak tetejét is ellepték a

potyanézők, hogy tanui legyenek a verseny fő attrakciójának. Maga a magyar kormányzó is megjelent, valamint más előkelőségek is, akik együtt drukkoltak a nézőkkel a magyar csapat győzelméért.

Ez a győzelem nem is váratott magára és nagyobb volt, mint bárki is számított rá. Az első felidőben még változatos volt a játék, de míg a magyarok két támadása Németh, a becézett James révén gólt eredményez, a németeket a védelem biztosan tartja.

Mindjárt az első percben Berecke gólt ér el, mire a magyar csapat újból kompiott lesz. A németek kiegyenlítéssel fejegetnek, de Bartha nemesen véd, mire fejnyomul a magyar csapat. Németh egymásután három pompás gólt szerez, majd Keserü I. a góllövő, míg a hetediket újból Németh helyezi a németek hálgójába. A közönség extázisban ünnepli a győzteseket, akik ezzel megnyerték a

Klebsberg-kupát, amelyet a keddi ma-grar—belga mérkőzésen már nem veszhetnek el.

Svédország—Anglia 4:1 (2:0)
Belgium—Franciaország 2:1 (2:0)

A hatos vízipólo jelenlegi állása:

Magyarország	4	4	—	33:10	8
Belgium	4	2	1	12:10	5
Svédország	4	2	1	10:12	5
Németország	4	2	—	12:16	4
Franciaország	4	—	1	3 15 23	1
Anglia	4	—	1	3 11 22	1

Világrekord alatt győztek a magyar uszók a németek ellen. A hatos vízipóltornával kapcsolatban tartották meg a német—magyar uszómérkőzést is, amely nek mindkét számát: a 4x10) és 4x200 métert könnyen nyerték a magyarok. A 4x200 métert a Wanné I., Tarródy, Wanné II., Bárány stábla 9 p. 35.6 mp. alatt nyerte, amely a legjobb a világon e számban eddig elért eredmény.

Közgazdaság

Megvalósulás előtt áll a kolozsvári tőzsde

Cluj-Kolozsvár, augusztus 19. — Csöndben, parlamenti vita nélkül, az ülészak utolsó napjaiban lett törvény a törvényjavaslat. S a míg sokan szkeptikusan fogadják annak lehetőségét, hogy Bukaresten kívül, az ország vidéki városaiban is felállíttassék ez a fontos közgazdasági intézmény, azok, akik minden alkalmat meg akarnak ragadni az ország gazdasági konszolidására, nem fogják elmulasztani, hogy ezt az új lehetőséget, melyet a tőzsde nyújtának, ugyancsak ki ne használják.

Az aggodalmaskodók úgy látják, hogy a közönségnek nincs pénze tőke befektetésre, hogy az új tőzsdék forgalma gyenge lesz, érdeklődés nélküli, s ha meg is valósulnak, Bukarest függősége alá kerülnek. Az erdélyi közönség konzervatív, nincs tőzsde játékra nevelve, nem is ért hozzá s az új intézmények előre elhalásra vannak ítélve.

Azok ellenben, akik nem célt, hanem eszközt látnak a tőzsdékben, tudatában vannak, hogy még áldozatok árán is, legalább kezdetben, a gazdasági szervezés jelentékeny fegyveréhez jutnak. Mennél szervezettebb az áruk és értékek piaca, s mennél intézményesebb ennek a rezerválságnak a biztosítása, annál nyugodtabb lehet a kereskedelem és ipar menetének útjára, annál jobban biztosított az export és az import, annál gyorsabb az árhullámzások kiegyenlítése.

Miért nélkülözne a kolozsvári tőzsde minden jelentőséget? A nyugati fővárosok börzéi mellett egész sora a vidéki centrumoknak fontosságára vergődött. A magdeburgi cukortőzsde, a brémai petrolum és gypajutőzsde, a kávé-tőzsde Le Havreban, cáfolják a fővárosi tőzsdék mindenhatóságát, s Kolozsvárnak is megvan minden oka és módja, hogy specializálja magát olyan értékekben és árukban, melyek forgalma nincs mindenképpen Bukaresthez kötve.

Egész Erdély el van árasztva kisajátítási értékpapírokkal. Sok vidéki, izoláltan élő birtokos azt sem tudja mit kezdjen velük. Az erdélyi bankok és iparvállalatok magánkézben levő papírjaikat, még aki akar, sem tud könnyen szabadulni, ha tőkéjére szüksége volna. A tőke

befektetést kereső közönség pedig tanácstalanul áll, s nem ismeri sem az itteni papírok rentabilitását, sem biztonságát s fél az esetleges lekövethetőségtől. Ezért kell megteremtetni azt a helyet, ahol vevő és eladó találkozhatnak egymással, ahol egy más tudomására hozzák ki nek milyen aruja van, s ahol biztonságosabban köthetnek üzletet, mint a kávéházakban vagy az utcán. Vannak értékeink, amelyekre fel kell hívni a külföldi figyelmet, lehetővé kell tenni a külföldi tőke behozatálát s részvételtét vállalatokban. Módot kell adni, hogy kereskedelmi szokványok alakuljanak ki, melyek szabályozólag hatnak a kereskedelmi életre. A kistőzsdések rejtett tőkét mozgásba kell hozni, felhasználni a termelés növelésére. Mindezeket a feladatokat a tőzsde kell hogy teljesítse, mely így irányító szerve lesz mai zilált gazdasági életünknek.

Erdély speciális helyzeténél és multjánál fogva még ma is kapcsolatot tart különösen Budapesttel, de igen megerősödtek Bukaresttel való összeköttetései is. A kolozsvári tőzsde hivatott arra, hogy színtelje legyen a két főváros érdekelletéti levezetésének s hogy mindenképpen alkalmat nyújtson ezen ellentétek kiegyenlítésének. Különösen bankértekek és ipari részvények piacán fog végbemenni ez a folyamat, mely bizonyára nagy jelentőségűvé fogja emelni az új tőzsdét.

A törvény megszavazásával elérkezett az az idő, mikor az összes illetékes tényezőnek, de elsősorban a Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamarának foglalkozni ok kell a megvalósítás gondolatával. Kétségtelen, hogy különösen kezdetben, míg a tőzsde jövedelmei fel nem szaporodnak fenntartása terhet fog jelenteni a Kamarára. De a jobb jövő reményében érdemes áldozatot hozni. Akkor, amikor a közgazdaság decentralizációja centrummá teszi Kolozsvárt, gondoskodni kell arról is, hogy új hivatalok felállítása mellett gazdasági központja is váljék, a tőke és az erdélyi áruk központi piacává, s ez az átalakulás friss életei hoz majd ebbe a városba, melyben az adóhátralékok, a váltóévesek s a kereskedelmi és ipari bukások mindjobban emelkednek.

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara új vezetősége most kell megmutassa, hogy hivatása magasztalan áll. Tőzsdét kell adjon Kolozsvárnak, s ezzel egész Erdélynek, s nem szabad megenednie, hogy esetleg pillanatnyi anyagi érdekek, kételkedők és nemtorődők elüssenek bennünket egy olyan gazdasági intézménytől, melyet anyai várakozás után most végre törvényes alapon lehet megvalósítani.

Megváltoztatták az amerikai vámjavaslatokat. Washingtonból jelentik: A szenátus a cukor vámjának felemelésével foglalkozott. A szenátus pénzügyi bizottsága azonban úgy találta, hogy a tarifális emelés súlyos gazdasági következményeket vonhat maga után s úgy határozott, hogy egyelőre nem változtatnak az eddigi helyzeten.

Speyer amerikai bankár tárgyalásai Budapesten. Budapestről jelentik: Speyer neves amerikai bankár a napokban Budapesten tartózkodott, ahol Wekerle pénzügyminiszterrel, Weisz Fülöp bankelnökkel és Jakobi Olivér igazgatóval hosszabb tárgyalásokat folytatott, melyben időnként részt vett Lukács miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztérium városi kölesönosztályának vezetője. A Speyer-bankház átvállalta a városi kölesönöket fog folytatni magyar városok számára.

A csehszlovák részvénytársaságok nosztrifikálása. Prágából jelentik: Most irták össze a részvénytársaságok nosztrifikációját elrendelő törvény alapján azokat a társulatokat, amelyek Csehszlovákia területén tartják üzemiüket, de Bécsben, vagy Budapesten van központjuk. A statisztika szerint 231 ilyen társulat működik kb. 2 milliárd alaptőkével.

Amerikai dohányárugyárat állítanak fej Németországban. Berlinből jelentik: A British—American Tobacco Co. magához változtatta az Unger-féle textilműveket Altonában, hogy a rosszul jövedelmező gyár helyébe dohányárugyárat rendezzen be. Az amerikai részvénytársaság Macedóniában nagymennyiségű dohányt kötött le és ezt fogja feldolgozni a győnge minőségű német dohányáru feljavítására. A céget Melekonian név alatt már regisztrálták is.

Kétmilliárd lejbe került a kölesön Romániának Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium szombaton jelentést adott arról, hogy a Krüger-csoport augusztus 15-iki dátummal átutalta a 25 millió dollárkölesönt a Banca Nationalhoz. Ezzel az összeggel Románia megkapta az egész nagy, ugynevezett stabilizációs kölesönt. Márc. 7-én 31.683.665 dollárt, 462.272.992 francia frankot és 141.057 font sterlinget kapott, április 4-én 500.000 font sterlinget, április 27-én pedig 908.750 font sterlinget. Végeredményben Románia a 100.740.751 dollár kölcsönből nem kapott csak 87.322.425 dollárt, mert a többi kibocsátási arfo-lyamban, bizonyányi illekekben és különböző taxák címén levonásba hozták a külföldi bankok. Az utolsó svéd kölesönnel együtt Románia összesen 13 milliárd 626.233.369 lejt kapott. Ezzel szemben a levonások meghaladják a kétmilliárdot, vagyis a kölesön, még mielőtt kiutalták volna, közel husz százalékát felemésztette a nyújtott összegnek. A 87 millió dollárból 25-öt kapott a Banca Nationalja a stabilizáció céljaira, 11 milliót a kincstár folyó kiadásokra, 35 milliót a vasút beruházásokra és 7 millió különböző befektetésekre szolgált.

Schwartz Menyhértné zsidó leánynevelő intézete (internátusa) Oradea, Strada Brajanu (Szani-szló-ucca) 13. sz.

Szilágyi Adolf tanár zsidó fiúinternátusa Oradea, Str. Delavrancea (Ritoók Zs.-ucca) 17. sz.

Felvételnek bennlakó és bejáró növendékek Komoly érdeklődőknek prospektust küldenek.

Volle Verpflegung sammt Bad und Klavierbenützung erhalten Mädchen, die die Schule in Hermannstadt besuchen bei Witwe Rehberger Sibiu, Neustift 22.

JAZOMIR

Egy hős pacifista históriája

Írta: ALEX SLANK

(7)

Klein Árpád bosszankodott, de különös gondott nem okozott neki ez a bukás, a gimnáziumot is ilyen apró akadályversenyek után tudta valahogy elintézni. A szülei éppen elég vagyont gyűjtöttek össze arra az esetre is, ha nem tudna boldogulni iskolás pályán. Katonánál úgy látszik nagyon jól bevált, alig féltéve előbb rukkolt be, mint én és tessék, már hadnagy hajléka van, pár kitüntetés és most törvényt ilhet fölöttem.

Annyi időm sem volt, hogy Irmának szóljak.

Odalépett hozzám. Fejállottam, tisztelegtem neki, furcsán nevettem, valami groteszk érzés fűdökolt bennem, a vendégek már látták, hogy itt baj lesz, a visszatartott röhögésüket magamban éreztem és egy-egy kuncogást hallottam is.

Klein Árpád behivatott a sőtésbe, ahol akkor senki nem tartózkodott.

„Te Jazomir, figyelmeztetek, hogy én jelkimeretes katona vagyok és nem ismerlek tréfát. Te itt olyasmit követél el, ami a beosztásodba kerülhet. Azonnal kimégy, megmondod a nőnek, mi a te katonai állapotod, bevallod, hogy szélhámoskoddál?”

Itt már nem dolgozhattam ugyanazokkal a módszerekkel, mint Klepáncz előtt, nem tudtam hangos lenni, mert ismertem ezt a buta frátert, amilyen konok, képes lett volna átadni egy járőrnek. De azért nem hagytam, hogy győzelmet arasson.

Bátran, szemrehányón, méltatlankodva mondtam:

Hallgass meg — Árpád! Nem gondold, hogy egyszer vége lesz a háborúnak és akkor... gondold csak végig a dolgot! Te zsidó vagy, én meg, barátom, nem vagyok zsidó. Ezenfelül én kitüntetéssel teszem le a vizsgáimat és az életben bizonyára föléd fogok kerülni!”

Árpád vállát vonogatta.

„Fütyülök az egész civil bagázsra! Nem várok tőlük semmit, nem is fogok vizsgálni az egyetemen, bezúpálok. Mire te bírod leszel, vagy vasuti jogtanácsos, én már régen őrnagy leszek. De most abtrelent!”

Gyorsan fizettem és még gyorsabban kivonultam a kísérelti tanvárról. Az ajtóban még hallottuk a nagy röhögést és néhány gúnyos megjegyzést is.

Irmára megszorítottam a kezemet.

„Ugye győztem?”

És a sötét utcán gyorsan megcsókolt. Sürgős volt neki.

Micsoda vadászat indult meg a nyomda után! Minden kis nyomdát a legalaposabban átkutattak a rendőrség emberei és egészen természetesen, hogy ezekből a nyomozásokból volt egy kis haszna a rendőrségnek. A röpcédulák nyomdáját rem találták meg, ellenben találtak nyomdákat, amelyben tiltott képeket nyomták, ötletelen malacságokat. Egy másik nyomdában pedig — ez már súlyosabb eset volt, — politikai vonatkozású képeket találtak. A német császár három számáron ül, zsonglorködött rajtuk és vicces aláírás lázít a német szövegség ellen. Volt nyomda, ahol hamisított háborus utalványokat nyomtak. Üldözték a fiatal grafikus munkásokat, csak ezeket, mert ezek voltak a leghangosabbak.

Klepáncz jött a hírrel. Ő kapta Rűcsky urtól a megbízást, hogy tízenkét óra alatt a föld alól is teremtsen elő a nyomdát, a melyben a kriminális röpiratokat nyomták.

„En majd gondoskodom, hogy maga megkapja, ha nem is a nyomdát, de a jó nyomokat!”

Megjélttem egy lipótvárosi utcában egy házat, amelynek egész szuterénjét egy nagyszerűen felszerelt nyomda foglalta el. A lipótvárosi irodák nyomdája volt, nagy megrendelésekkel és polgári tradíciókkal. Tulajdonosa egykor maga

is munkás volt, most azonban a leggonoszabb hajcsár, akit a szakmában ismertek.

„Valóban, hogy négy óra belülről — mondottam Klepáncznak — be fogom vinni ebbe a nyomdába a nyomtatványokat. Magának könnyű dolga lesz, minthogy azonban titkos helyre fogják rejtani, magának nagyképpen órákhozhat kell majd kutatnia ezen a helyen. Ha majd megtalálja, első dolga lesz ott a helyszínen kettőt lekenni a csunya, vörös zsidónak. De külön a hatvanégyesben is!”

Klepáncz meg volt hatva és nagyfiu lett megint.

Megtöltöttem, hogy a bekísért munkásokat erősen verje. Csak egy szemszúrásból íthet rájuk, de ha valamelyikük panaszokdani fog, hogy megverte, velem gyűlik meg a baja.

Noldinak volt mit írnia. A lipótvárosi

Rádió műsor

Idő: Középeurópai

Kedd, augusztus 20. Budapest, 8.30. A Szent István napi Szent János körmenet helyszíni közv. Egyházi zene a Budavári Királyi Főtemplomból. 12. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 1. Beethoven: István király, megnyitó. 2. Erkel: Ária a „Bánk bán” c. operából. Gajari István: Öregesertő, suite. Erkel: Ária a „Bánk bán” c. operából. Liszt: Hungária, szimfonikus költemény. 13.30. Rikók Margit meséi: „A néma város és a néma erdő”. 16.45. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána dr. Meisner Ferenc előadása: Szent István koronájának története. 17.30. A m. kir. honvédegyesület hangversenye az Angolparkból. Ennek Szent István királyról, Erkel: Magyar ünnepi nyitány. Friesay: Kuruc ábránd. Liszt: Magyar rapszódia. Berlioz: Magyar induló. 18.45. Tarka magyar délután. Dalok, tréfák, egyfelvonásosok. 20.45. A hatos nemzetközi vízpolómérkőzés eredményei. 21. Szabadtéri művészi játékok a Margit-szigetről. Radnai: Orbán vitéz. Weimer Leo: Csongor és Tünde. Beethoven: István király. 22.50. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd a Magyar anyák Szent István-napi jutalmazásáról beszámoló tart Szederkényi Anna. Majd Parkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. Bécs: 20.05. Hoffmann meséi c. operájának közv. Belgrád: 21.10. Balalajka hangverseny. 22.35. Rádió kvarlett Weber, Saint-Saens Leoncavallo műveiből. Berlin: 20. Szórakoztató zene. Pozsony: 22.20. Kávéházi hangverseny. Brahms, Mozart műveiből. Frankfurt: 20.25. Zongorahangverseny. Kattovics: 20.30. Esti hangverseny közv. Varsóból. Krakkó: 20.30. Hangverseny közv. Varsóból. Milano: 23. Jazz hangverseny. Mor. Ostrava: 20.30. Kamarazene. Beethoven serenáda. München: 20.15. Mária Rota olasz hangversenyekeső hangversenye. Prága: 20. Esti hangv. 21. Zongorahangverseny. Stuttgart: 22.15. Hangverseny. Torino: 21. Strauss Várakeringő c. operatételének közv. Varsó: 20.30. Hangverseny. Beethoven, Massenet, Bach, Verdi műveiből.

Zsidó ifjúsági könyvek:

Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
 Sas Irén: Kolnirde — 30
 Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye) — 60
 Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

nyomdász hiába erőlködött, hiába igyekezett bebizonyítani, hogy neki egészen más betűtípusai vannak. Klepáncz megmutatta, hogy vannak ilyen betűi is.

Valahol a törmelék között meg is találtak néhány kilót a betűtípusból, amikre a röpiratokat nyomták. Erzsébetfalvára ugyanis ebből a nyomdából vitték el az éjszakai munkások a betűanyagot.

A konstruktív tanácsában nagy fiu lettem.

Az alapítványi hölgy becsánatot kért tőlem, amiért kételkedett bennem. Egy pillanatra tényleg megrendült a hite, de amikor megtudta, hogy ártatlan vagyok, gondoskodni akart ellátásomról a hőrtőben. Szerencsére kijutottam a fogságból.

Mint taktikust nagybecsültek.

Javasoltam, hogy most már erőteljesen kell dolgozni. Még egy lapot kell alapítani, a röpiratok százezreit kell terjeszteni, mert ha hallgatunk, végleg elfelejtünk bennünket, a teret teljesen átengedjük a szociálistáknak és ez már nemcsak hogy szegénye lesz a fennálló rend-

nek, hanem kiszámíthatatlan anyagi és erkölcsi kára.

Igaz szándékom azonban megiscsak az volt, hogy győngítsük őket, hogy kiapaszkodjunk pénzforszáraikat. A mostani pszichológiai momentum még alkalmas volt arra, hogy adjanak, a szociálistáknak pedig ez a propagandájuk egyáltalában nem ártott.

Mivelhogy valami irányítófele voltam, példát akartam mutatni.

„Ahogy a szociál dolgoznak, — dörmögtem — úgy kell nekünk is dolgozni, pontosan az ő módszereik szerint. Náluk akarat helyettesíti a pénzt, ez az akarat kitermeli az új ötleteket. Nagyon jól tesszük, ha az ő módszereiket kopirozzuk. Házirol-házra járni, mi a százaskért, éppen úgy mint ők a garasokért. Ajánlottam, hogy kettesével járjanak és mint-hogy példát kellett adnom, én magam is vállalkoztam az adomány-gyűjtésre.

A méltóságos alapítványi hölgy mellem jelentkezett. (Ha ezt tudom, bizony nem tettem volna meg javaslatomat). Együtt jártunk Pest és Buda gazdagjaihoz.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szerdán este 9 óraor csak felnőttek számára; Finom kis lakás, (Párisi bohózat-újdonás, nagyon olcsó, mozihelyiárakkal. Jegyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 442.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Kedden 4-ór, félhétór és 9 óraor: I. Mari, az ezred leánya. (Romantikus történet 10 felvonásban. Donizetti világhírű operájának filmváltozata. Főszereplők: Betty Balfour és Julius Falkenstein.) II. A tenger Sántája. (8 felvonásos dráma. Főszereplők: John Gilbert és Jeanne Crford.) III. Buzsák kísérő műsor)

MOZI

CORSO-filmstúdió műsora:

Kedden 5, 7 és 9 óraor: A bucsukeringő. Strauss feledhetetlen operettje filmen. Főszereplők: Susy Vernon, Liane Haid, Willy Fritsch. Előjáték: A legújabb Ufa világhírű. Szerdán 5, 7 és 9 óraor: A bucsukeringő. Strauss világhírű operettje filmen. Főszereplők: Susy Vernon, Liane Haid, Willy Fritsch. Előjáték: A legújabb Ufa világhírű. Csütörtökön 5, 7 és 9 óraor: A nyár igazi szenzációja. Göre Gábor bíró ur és Durbints sógor. Gárdonyi Géza regénye filmen. Kacagató énekes és táncos filmszekecs. Főszereplők: Kun Dező, Hosi Piri, Vajdafi József, Beregi Gyula és Horváth Mici. Pénteken 5, 7 és 9 óraor: Göre Gábor bíró ur és Durbints sógor. Kacagató és táncos filmszekecs. Szombaton 5, 7 és 9 óraor: Göre Gábor bíró ur és Durbints sógor. Kacagató és táncos filmszekecs.

GRAND NYÁRI MOZGÓ

(A városháza udvarán.)

Kedden és szerdán este 9 óraor: Szenzáció! dupla műsor. I. Megöttem az anyósomat. Általános öröm 6 felvonásban. Főszereplők az utóéletben: „O” Harold Lloyd, a legagrabbi nevető. II. A dáma 7 felvonásos nagy dráma a ma társadalmának büneiről és erkölcsiök leromlásáról. Főszereplők a világhírű, ünneplott: Gloria Swanson. Előadások alatt lehet dohányozni.

Egyetlen magyarnyelvű

Róser szakácskönyv

Írta: Ganz Abrahámné.
 Ára 200 lej (és portó).
 Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

girdessen az Uj Keletben

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egyszó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Ap hirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

2 jóállású urleány, 250.000 lej hozomány-nal, megietelő intelligens, lehetőleg cluji ur fiú ismeretséget keresi, akinek a jó kedély nem zárja ki a komolyságot. Jó megjelenés feltétel. Levelek: „Cui fidas vide” jelgére a kiadóba.

Főtérén Irodának titkárként alkalmas 3 szobás helyiség azonnali kiadó Cím a kiadóban.

Kitűnő kereszthurok, egészen új, fekete zongora 48.000 lejtért eladó. Megtekinthető Triska zongorakereskedésben, Str. Saguna 14. Telefon 419.

Nagyszabású zsidó orvosi familia kellemes otthon nyújt intelligens leányoknak. Kerti lakás, fürdőszoba zongorahasznaállattal. — Megkeresések: Dr. Schwartz Józsefné, Sibiu, Str. Gusterjei 39.

Megbízható, jobb családból való 20 éves zsidó nő, mérsékelt díjazásért, emelne vállasos kis családhoz vagy nagyobbhoz gye mek mellé. Varrni is tud, üzletben is segíthet. — Bővebbet Kan Gyuláné árva gondozó ügyvezető önkéntes Oradea, Strada Cuza Voda 7.

Fris kóser bivaly- és tehéntej naponta kétszer, caescomlankés betgeknek állandóan egy tehéntej fejve, hához szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tejfel, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignacné Cal. Decebal 36.

Híres könyvek

néhány megmaradt példányát fél- és negyedáron árusítjuk:

Baillon: Egy jó Mariska története	68
Bjelij: Az ezüst galamb	110
Cocteu: A párisi fiu	62
Conrad: Az arany nyíl	122
Kistemackers: Váltott előfoggattal	62
Lindberg: Viola	66
Regnier: Aki félt a szerelemtől	96
Renard: Lerne doktor, a kisten	86
Spunda: A halottbűvölő	78
Weber: Pompadour kalandja	78
Apulemi: Az arany szamar	136
Dickens: Nagy várakozások (2 köt.)	80
Flaubert: Érzelmek iskolája	184
Kropatkin: A francia forradalom (2 kötet)	276

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. 300 lejen feletti vételnél havi 150 lejes részletfizetésre is. Tekintve hogy csekély készlet áll rendelkezésre, kérünk pórtrendelést is.

X. évic
1929 A

Frigy profes

A budape fakultásának is sokatlan néhány hóna sár, illetőleg orientációju. Adám profotett, ugy dett zsidó baia.

A kikeres Frigyes Józ Friedmann zisát a legfő honoráru, nárrá. A hi letnek bizot számára, ha öbredő ifjak lonvelemény söges logiká az okoskodá len zsidórol got s így F háfat zsidó zsidó.

Persze, e másik oldal senkinek, le általán nér volna jogu tehetséges z a címen ak Csak hogy szerte a vil jogokról, Ók a gyűlö mukra ugy hatalmi leh dett zsidók.

A magy vondetes té hogy a ma leglabl o keresztelked sabb funkci és ez a épült, ame időkben m a gyűlölkö magvait. E dácha szöki nyesegetni tovább áll

A histórg ugyanaz a tel kapcsol nak, meg kedniök, m a nálunké let számitá és a fajvé kétsége. K ugy sem j nagy önfel bernek kiva kell eléged töltésével, vestörvény struccpolitá azt leheti a rezsimék lon rezsim amig az eg vezésre né kéri a hité Kétségté kell önért mellett elv